

Siriklockan

Frysände pastorats kyrkblad

Svenska kyrkan
FRYSÄNDE PASTORAT

ORGEL-
INVIGNING
ensamhet
Gabriel Fauré
REQUIEM

innehåll

SIRIKLOCKAN nr 3 2018 Kyrkoblاد för Svenska kyrkan i Fryksände, Lekvattnet, Vitsand och Östmark
Box 52, 685 22 Torsby • info@fryksandepastorat.se • www.fryksandepastorat.se • Ansvarig utgivare: Johan Bonander
Layout: Birgitta Brorson • Bild omslag: Elisabeth Johnsson • Tryckt hos Ramströms Tryckeri AB • Upplaga: 4800

<p>3 KYRKOHERDEN
har ordet</p> <p>4 KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE
har ordet</p> <p>5 REQUIEM
Gabriel Fauré</p> <p>6 EN HUNGRANDE MÄNNISKA MINDRE
betyder en broder mer</p> <p>8 EN FLICKA ÄR FÖDD
Julkampanjen</p> <p>10 ARBETET PÅ KYRKOGRÄRDARNA
Kyrkogårdsförvaltningen informerar</p> <p>12 ORGELINVIGNING
Läktarorgeln är färdigställd</p> <p>14 ENSAMHET
Else-Britt Kjellqvist</p> | <p>16 KONFIRMATIONER
i pastoratet</p> <p>19 KONFIRMANDJUBILEUM
i pastoratet</p> <p>23 JULENS GUDSTJÄNSTER
i våra kyrkor</p> <p>24 ANSLAGSTAVLAN
smått o gott</p> <p>25 HÄNT I VITSAND
Födelsedagsfest och helgsmål</p> <p>26 FÖRSTA HJÄLPEN VID SORG
Konkreta tips</p> <p>27 FAMILJESIDAN
Fryksände pastorat</p> <p>28 FRYKSÄNDE PASTORAT
kontaktuppgifter</p> |
|---|--|

Välja tro

En konsekvens av den så kallade dygde-etiken är att det finns ett självändamål att göra gott ifrån sig, varhelst vi befinner oss i livet.

Som bilmekaniker eftersträvar man till exempel en noggrannhet och ett yrkeskunnande och i rollen som lärare tålmod och att vara väl förberedd. Dygde-etiken står i bjärt kontrast mot de tendenser i tiden - inte minst i yrkeslivet - som fokuserar på frågan "Vad tjänar jag på det?".

Duktiga författare brukar säga att deras böcker är 95 % transpiration och 5 % inspiration. Det går inte att sitta och vänta på inspirationen - den kommer då och då men mestadels är skrivprocessen ett idogt arbete. Precis som det är för bilmekanikern och läraren men då och då går allt som smort och allt är lätt och ledigt. Men det är bara då och då.

Reklamindustrin slår ofta mynt av vår längtan efter att livet ska vara lättare än vad det mestadels är. Där i solen i annat land kan du koppla av och vara dig själv.

Men kanske handlar livet istället om att vi ska vara oss själva i såväl grå som soliga dagar och hitta den där lyckan som finns i att utföra de uppgifter som är på min lott väl. Oavsett vad vi gör. För det händer något med oss då vi levererar och levererar väl. Vi mår helt enkelt bra.

Här har vi alla ett val - vem vill jag vara, vem vill jag bli?

För precis som författaren som bygger sin historia med ett envist skrivande bygger vi våra personer, våra karaktärer utifrån summan av våra dagliga val. Pålitlighet, ärlighet, förnöjsamhet och glädje är exempel på egenskaper som ofta skänker dess bärare ett rikt liv.

En konsekvens av att ha en kristen tro är att den ofta skänker en inre frid. Den här inre friden - eller som Nils Frykman skrev i "O sällhet stort", är en vittnesbörd om den unika erfarenheten att aldrig vara ensam. Att vad som än händer, hur utlämnad jag än riskerar att bli så står jag aldrig själv.

Ibland så tecknas neurotiska bilder av den som har en tro - tron tycks fungera mer som en flykt, skapar en chimär. Präster, inte minst på film, framstår som rena stollar. Det finns också

en tendens att i media ta fram extrema exempel på exempelvis intolerans i trons värld. Och javisst, så kan det se ut men det är inte min bild, utan de jag möter som har en tro lever ofta ett rikt liv, har ett inre lugn, en sällhet som ger dess bärare ett högt anseende och många goda relationer.

Och vi är alla kallade att gå in i just den här relationen med det heliga. Möta och få ta del av den här inre friden.

Vad är det då som hindrar så många av oss att pröva?

Kanske är det samma psykologiska mekanismer som styr oss då vi inte äter det vi vet vi skulle må bra av, att vi undviker att träna trots att vi vet att det skulle göra oss gott. Vanans makt. Och den snabba belöningen att vara på välkänd mark.

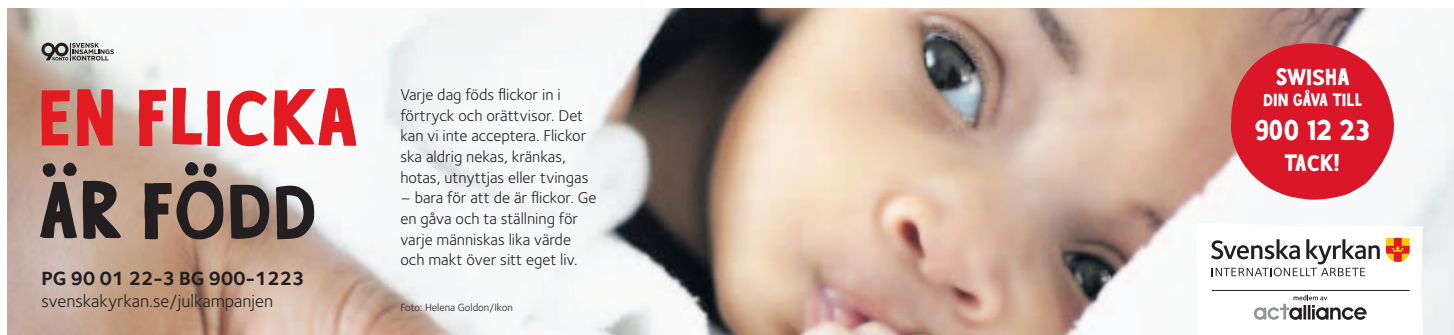
Inte sällan riskerar den som väljer att byta spår i livet ett motstånd från de i omgivningen som innerst inne skulle vilja göra något liknande men som inte vågar. Den som nu till exempel lyckats gå ner i vikt och slutat med ohälsosamma vanor får inte alltid tummen upp. Tystnaden kan istället från vissa bli kompakt och inte sällan kan man i den skönja en underton att: "Varför är du inte kvar, den samme? Ditt uppbrott, ja din förvandling skrämmer mig, påminner mig om min egna potential - jag vill att du ska vara som förut".

Är det på ett liknande vis med den som går in i en trosrelation?

Ja, jag tror att det kan vara så. Men även om en tro kan väcka sådana reaktioner i omgivningen så måste vi ta till vara på vår tid här på jorden. Det är nu som våra liv pågår - i realtid. Och ingen annan kan göra de här livsviktiga valen åt oss.

Så varmt välkommen till våra gudstjänster och verksamheter, kom och möt löftet att du är sedd, löftet om en tro som bär med sig frö som kan växa till att bli en oundgänglig del av livet.

Johan Bonander, kyrkoherde

90 IVENSKY
INOMKONTROLL

EN FLICKA ÄR FÖDD

PG 90 01 22-3 BG 900-1223
svenskakyrkan.se/julkampanjen

Varje dag föds flickor in i förtryck och orättvisor. Det kan vi inte acceptera. Flickor ska aldrig nekas, kränkas, hotas, utnyttjas eller tvingas - bara för att de är flickor. Ge en gåva och ta ställning för varje människas lika värde och makt över sitt eget liv.

Foto: Helena Goldan/Ikon

**SWISHA
DIN GÅVA TILL
900 12 23
TACK!**

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av
actalliance

Höstsolen lyser mot mitt fönster

När jag skriver dessa rader har vi haft ett par riktigt fina höstdagar, natten har varit kylig, frosten har kommit men dagarna har varit omätligt vackra. Snart kommer löven att börja falla men än så länge har de bara börjat att försiktigt ändra färg.

Det har varit en sommar som vi kommer att minnas länge, en sommar som det också varit svårt att veta om i förväg. Därför var det många som undrade varför blommorna planterades först i juni på våra kyrkor och inte tidigare. Som framgår av reportaget längre fram i tidningen är förklaringen den att beställningen görs långt tidigare. Det är en väldigt stor blombeställning som kommer med en långtradare - och då har vi även att ta i beaktande de så kallade järnnätterna i juni.

Hösten är annars, ur ett förtroendemannaperspektiv, en tid för budget- och verksamhetsplaner. Här är det alltid lika roligt att få vara delaktig som förtroendevald då vi har en hög kompetens, djup, bredd och fart i vårt pastorat. En eloge för det!

Den här hösten arbetar vi även fram en ny församlingsinstruktion, ett arbete som ska göras vart fjärde år. Församlingsinstruktionen är varje pastorats, som hos oss som består av fyra församlingar, styrdokument. Detta dokument har sedan handlingsplaner länkade till sig om dop, begravning, diakoni, gudstjänster och konfirmation. Det är viktigt att stanna upp och fundera och ta i beaktande vad som behöver uppdateras sen sist. Ofta är det små men viktiga frågor vi stannar upp vid och tänker ihop kring. Allt för att få en så bra grund som möjligt i det arbete som utförs. För hur det än är - kyrkans

framtidsfråga handlar om relationer och att du som är medlem erfar att när du vill ha med kyrkan att göra - är sedd, respekterad och en viktig del i den gemenskap vi har att vårda och förvalta tillsammans.

Här är Svenska kyrkans folkkyrkoperspektiv unikt och det är inte för inte över 80 % av alla som bor och verkar i vårt pastorat är medlemmar i Svenska kyrkan. Vi vill något med vår kyrka och den viljan varierar över tid. I långa tidsperioder kanske den viljan handlar om att vi möts kring dop och begravningar och andra förrättningar medan i andra perioder är det kyrkans sorgegrupper, väntjänstarbete, själavårdsarbete och gudstjänster som efterfrågas. Den här bredden och tillgängligheten kräver ett målmedvetet arbete med de dokument och handlingsplaner som styr vår verksamhet och det är just det vi gör nu i höst - uppdaterar dessa. I nästa nummer kommer vi att berätta mer konkret om vad detta arbete innebär. Till dess önskar jag dig en fin höst och ta nu alla möjligheter till vara att njuta av vår vackra bygd. Inte minst det som bjuds i och kring våra församlingars utbud i våra vackra kyrkor. Välkommen!

Rune Mattsson, Kyrkorådets ordförande

Ladda ned Kyrkan

Kyrkan är Svenska kyrkans app för barn i förskoleåldern. Med den kan du besöka en kyrka för att bland annat tända ljus, hälla vatten i dopfunten och måla ett kyrkfönster. I appen finns också tre korta filmer.

Välkommen till Kyrkan!

Kyrkan är gratis och finns där appar finns.

Svenska kyrkan

Gabriel Fauré *Requiem*

Musikgudstjänst i Fryksände kyrka lördag 10 november kl 18.00

Fryksände kyrkokör har under hösten tränat mycket på "den vackraste musiken som finns", som någon sa om *Requiem* av Fauré. Requiem betyder egentligen dödsmässa, det är en tonsättning av liturgin för en begravningsgudstjänst med mässa. Många tonsättare har tonsatt dessa texter, och musiken är älskad för sin ofta ljusa och meditativa karaktär.

Gabriel Fauré (1845-1924), organist i St Madeleine i Paris, har skrivit sitt *Requiem* mellan åren 1887 och 1900, den framfördes flera gånger med olika besättningar. Den har

spelats och sjungits otaliga gånger i kyrkorna sedan dess. I Fryksände kyrka har du kunnat lyssna på denna musik hösten 2014 (då som ett liturgiskt framförande med mässa på Alla själars dag) och nu blir det dags igen, denna gång som ett konsertant framförande. Förutom Fryksände kyrkokör medverkar solisterna Gunilla Hallgren och Thomas Bergström, och en liten orkester med stråkar, harpa, horn och orgel. Instuderingen och musikalisk ledning står organist Katharina Hieke för. Välkommen till en ljuv musikstund!

En hungrande människa mindre betyder en broder mer

*Jorden kan du inte göra om. Stilla din häftiga själ.
Endast en sak kan du göra, en annan människa väl.
Men detta är redan så mycket, att själva stjärnorna ler.
En hungrande människa mindre betyder en broder mer.*

Stig Dagerman

Text: Karin Lövestam-Öberg

När jag och min familj levde och arbetade i Sydafrika så var det så lätt att dela med sig av vårt relativa överflöd. Alltid kom det någon och knackade på och bad om bröd eller överbliven mat. Jag minns speciellt en händelse och det var en kvinna och hennes man som kom och bad om bröd. Regnet fullkomligt vräkte ner den dagen och de var så blöta att det bildats en pöl runt dem där de stod i skydd på vår trappa. Det första jag la märke till var hennes skor, om man nu kan kalla det skor. De hade en gång varit gympaskor, men sulorna hade lossnat och var öppna så både tår och hälar stack ut.

Jag konstaterade att hennes skor var väldigt trasiga och att hon i det där vädret hade behövt något bättre. Till svar fick jag ett strålende leende "Yes Mam, but when the water goes in here, it comes out there, You see!" sa hon och lyfte upp foten så det plaskade ur skon där hälen skulle ha suttit.

Någon vecka tidigare hade jag sorterat bort ett par nya Ecco-skor, som varken passade till mig eller vår dotter. Jag hämtade några mackor med jordnötssmör och de fick dem och skorna. ALDRIG förr har jag sett någon bli så överlycklig över något, som jag själv sorterat bort.

Jag stod och tittade efter dem när de gick. "Gick" är förresten fel ord, han gick men hon fullkomligt dansade bort i regnet. Ett drygt halvår senare kom de tillbaka. Jag tittade på hennes fötter och såg att hon hade skorna kvar. Ecco fick högsta betyg av henne och hon konstaterade att hon aldrig haft så bra skor tidigare. Jag undrade för mig själv hur många mil de skorna hade gått. Jag tror att det inom oss alltid finns en vilja att se och att hjälpa för det har Gud lagt ner i oss.

Som du vill bli behandlad, så ska du behandla andra
Den "gyllene regeln" som Jesus lärde oss lyder "Allt vad ni vill att andra ska göra mot er det ska ni också göra mot dem". Enkelt och klart: som du vill bli behandlad, så ska du behandla andra!

Om vi själva försöker sätta oss in i den andra personens ställe och försöker förstå hur det känns att bli bortknuffad, hånad, bemötas med tystnad eller förstå känslan när oron gnager över hur jag ska få tak över huvudet och pengar till mat. Förstår vi, känner vi, då tror jag att vi vill hjälpa.

Jorden kan du inte göra om. Stilla din häftiga själ

Ingen av oss har missat att 2015 sökte sig ovanligt många människor till Sverige. Jag möter både svenskar och asylsökande i mitt arbete som diakon och vill berätta lite om vad jag möter, hur fel vissa lagar slår och att det mantra vi hör är att "alla får en rättvis och korrekt asylprövning" faktiskt inte överensstämmer med den verklighet jag möter.

Vi har hört att de lagar vi har som reglerar invandring och asylsökandes situation, är ett lappverk och vi har hört att "det måste bli ordning och reda". Men vet vi vad "lappverket" orsakar och vad är egentligen "ordning och reda"? Det är för närvarande stora hål i regelverket som gör att när en avdelning på Migrationsverket beslutar att det kommit in nya skäl att inte utvisa en person så beslutar ändå Migrationsverket i Karlstad att dra in allt bistånd, för att personen inte lämnar Sverige. Nya skäl att man verkligen behöver skydd kan t ex vara nya bevis från hemlandet från en domstol, polis, personliga hotbrev eller att en person har blivit kristen och skulle dödas om han/hon skickas tillbaka.

En person eller ibland en hel familj, om inte barnen är minderåriga, ställs då på bar backe och utan en krona till mat trots att de ju inte ska utvisas. Vad ska de leva på?

Känner vi till att i asylutredningar som ska anses rätts-säkra, så händer det att tolken som Migrationsverket anlitar, varken är auktoriserad eller har rätt språk. Eller känner vi till att asylsökande med personliga flyktingskäl nonchaleras av myndigheten för att "det har gått flera år sedan händelsen och du torde inte vara utsatt vid ett återsändande" trots att alla rapporter om traditioner och lagar i det landet bekräftar att hedersvåld och blodshämnd är en realitet som kan pågå i generationer.

Är det rättssäkert att man gör s.k "medicinska åldersbedömningar" som andra länder med förvåning ser på eftersom de inte alls är tillförlitliga eller att man efter 1,5 timmars samtal bedömer att en kille är 18 år och inte 16? Ingen hänsyn tas till skolans, HVB-hemmets eller socialens bedömningar.

Hur rättssäkert är det för ungdomar, som genom Migrationsverkets försorg blivit 2 år äldre, men som lyckas få hit

Foto: Linda Maria Thompson
och Gunnar Menander/Ikon

bevis på att de blivit felbedömda och vill få tillbaka sin korrekta ålder får svaret ”det kan vi bara göra om du inkommer med ett biometriskt hemlandspass”. Vi kommer att ha många personer i Sverige som hela sitt liv är två år äldre än de verkligen är!

För alla de ungdomar som kom 2015 och som inte kunde tas emot på ett rättssäkert sätt har man skapat en extra möjlighet att få gå klart skolan genom en ny gymnasielag med begränsad ansökningstid och mycket strikta kriterier för att få ansöka. Många röster har höjts att det inte skulle vara rättssäkert och att den här gruppen redan har fått sina asylskäl prövade, men frågan kvarstår:

– Hur har den prövningen egentligen genomförts? Vi som känner dessa ungdomar inser att de är en stor tillgång för vårt samhälle.

Skyddsnät behövs

Just nu ramlar människor emellan maskorna i skyddsnätet. Kyrkor och frivilligorganisationer på många håll har fått rycka in för att hjälpa dem som hamnat i en fullkomligt ohållbar situation.

Staten har skjutit till ekonomiska medel för att underlätta för kommunerna att erbjuda ungdomar över 18 år att stanna kvar, i väntan på att få besked om man beviljats uppehållstillstånd för studier eller ej och det är lite olika hur man har valt att använda pengarna. Vissa ungdomar har, av Migrationsverket, flyttats runt upp till 8 gånger på några få år. Vi behöver bara ägna situationen en tanke och tänka att det är vår son, dotter, barnbarn som av myndigheter tvingas byta skola, kamrater, bostad. Vad gör en sån myndighetshandling med en ungdom, oftast utan familj och stöd, och som bara vill ha lugn, ro och få studera?

Migrationsverket sagt upp alla sina hyresavtal

I skrivande stund har Migrationsverket sagt upp alla sina hyresavtal här och många av ”våra” ungdomar, de som fortfarande är inne i asylsystemet, kommer att flyttas någon helt annanstans. Några av dem har ordnat eget boende hos kompisar, andra ber oss om hjälp för att kunna stanna där de har sin skola, en del bor hos tidigare gode män eller hos andra svenskar som haft en säng över. En del av de som finns i Torsby har varken pengar till mat eller boende utan överlever tack vare att människor är beredda att dela med sig.

Öppna våra hjärtan

Vi blev ombudade 16 augusti 2014 av dåvarande statsministern, att öppna våra hjärtan. Många av oss gör det och många flera vill säkert hjälpa till så att ingen ska behöva lägga sig hungrig och fryssande i Fryksände pastorat. Genom diakonikassan har vi genom åren hjälpt både svenskar och asylsökande.

Nu kan du också vara
med och hjälpa:

Sätt in din gåva på
BG 163-9632

och märk insättningen med ”diakonikassan”

Jesus säger ”jag var hungrig och ni gav mig att äta, jag var törstig och ni gav mig att dricka, jag var hemlös och ni tog hand om mig, jag var naken och ni gav mig kläder, jag var sjuk och ni såg till mig, jag satt i fängelse och ni besökte mig. Sannerligen, vad ni har gjort för någon av dessa mina minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig”
Matt 25: 35-36, 40

Fem rättigheter i fokus

Flickor utsätts för diskriminering och orättvisor, bara för att de föds som flickor. I flera delar av världen anses flickor mindre värda än pojkar. Miljontals flickor saknar egna identitetshandlingar vilket innebär att de bland annat inte kan rösta eller öppna ett bankkonto. I många länder får de inte äga land eller arva egendom. Därmed hamnar de i beroendeställning och får svårt att påverka sin egen situation. Rätten att erkännas som person påverkar tillgången till alla övriga rättigheter. Svenska kyrkans internationella arbete stödjer projekt över hela världen för att stärka flickors rätt till god hälsa, värdighet och makt över sitt eget liv.

Dessa fem rättigheter är grunden i vårt arbete:

1. RÄTTEN TILL MAT

Allt fler människor i världen kan äta sig mätta. Men stora grupper får inte del av framstegen och fortfarande är var åttonde människa undernärmd. Oftast är denna människa en flicka eller kvinna. I vissa kulturer är det tradition att mammor och systrar äter sist efter det att män och bröder har ätit.

2. RÄTTEN TILL TRYGGHET OCH FÖRSÖRJNING

Flickor och kvinnors möjlighet att arva och äga mark och annan egendom påverkar deras möjlighet att försörja sig och ha inflytande på familjens ekonomi. De är ofta ansvariga för att ta hand om barn och utföra oavlönat hushållsarbete vilket ytterligare begränsar deras möjligheter att utbilda sig eller arbeta utanför hemmet. Vi arbetar för att stärka kvinnors tillgång till ekonomisk och social trygghet.

3. RÄTTEN TILL SIN KROPP

Tvångsgifte, könsstympning, sexuellt våld och våld inom familjen är exempel på övergrepp som flickor utsätts för. Flickors och kvinnors kroppar ses i många fall som mäns egendom och deras främsta värde kopplas till reproduktion. Tidiga graviditeter kan leda till svåra skador eller till att flickor inte kan eller får gå i skolan. Vi arbetar för flickors och kvinnors rätt att bestämma över sina egna kroppar.

4. RÄTTEN TILL HÄLSA OCH SJUKVÅRD

Flickor får sämre vård och omsorg än pojkar, trots att de löper högre risk att utsättas för sjukdomar på grund av undernäring, diskriminering och könsrelaterat våld. I många delar av världen får flickor inte tillgång till sexualupplysning och preventivmedel och kan inte skydda sig mot könssjukdomar och oönskade graviditeter. Mens är ofta tabubelagt och skamligt. Genom uppsökande hälsoarbete i utsatta områden kan fler flickor ges den hälsokunskap och vård de har rätt till.

5. RÄTTEN TILL UTBILDNING

Fattigdom och traditionella, kulturella och religiösa normer bidrar till att många familjer inte prioriterar skolgång för sina döttrar. Utbildning kan ge kunskap om rättigheter och ökar möjligheterna att kunna navigera i och påverka samhället. Vi arbetar för flickors rätt till utbildning för att de ska ha möjlighet till egen inkomst och ökad makt över sitt liv.

En flicka är född

Grace föddes på Selian Lutheran Hospital i Arusha, Tanzania. Mamma Beatrice känner sig privilegierad. Hon är tacksam för att hon och maken har möjlighet att ge Grace den omvårdnad hon behöver.

Grace fick födas på sjukhus och har en födelseattest. Födelseattesten betyder att hon senare i livet kan skaffa sig identitetshandlingar och kan rösta, öppna bankkonto, ta lån, kräva sin arvsrätt eller resa till ett annat land. I länder där registrering av ett barn är krånglig är det många flickor som aldrig registreras, som aldrig får egna identitetshandlingar. Redan vid födelsen avgörs flickors möjlighet att själva få bestämma över sina liv.

I den del av Tanzania där Grace är född finns stora utmaningar för flickor. Många tonårsflickor gifts bort och många blir gravida. I Tanzania tillåts skolflickor som blir gravida inte gå i skolan varken under eller efter sin graviditet. De blir nekade den utbildning och kunskap de behöver för att göra sina röster hörda i samhället. En ung flickas kropp är dessutom inte mogen för en graviditet. Det finns ett tydligt samband mellan tonårsgraviditet och barnadödlighet och mödradödlighet.

Ytterligare en stor utmaning i området är att över 60 procent av flickorna könsstympas – trots att kvinnlig könsstympning är förbjudet enligt lag. Könsstympning är en sedvänja som kan innebära livshotande skador och ge men för livet. Lutherska kyrkan i Tanzania driver ett omfattande arbete för att stoppa könsstympningen. De religiösa ledarna i samhället, som har ansvar för att upprätthålla kulturella traditioner, har stort inflytande över människors liv. Förändring kan ske när dessa ledare tar avstånd från könsstympning och annat könsbaserat våld.

När en flicka växer upp kommer hon se sina möjligheter att expandera – eller minska. En flicka som blir självständig och utforskar nya intressen – eller tvingas in i hushållsarbete eller blir en vara som kan bytas bort. Nyfödda Grace har möjlighet att leva ett bra liv tack vare kärleksfulla föräldrar och ett samhälle i utveckling. Genom Svenska kyrkans internationella arbete kan vi stärka flickors rätt till en god hälsa, värdighet och makt över sitt eget liv.

Text: Anna Wahlgren

”Jag tror att Grace kommer att få ett bättre liv än vad jag har haft. Vi har ingen lyx att erbjuda, men vi kan ge henne allt hon behöver. Och vi kommer att kunna satsa på hennes utbildning. I den globaliserade värld vi lever i blir utbildning bara viktigare och viktigare. Om Grace utbildar sig kommer det att hjälpa henne i livet, men utbildning gör också att hon kan hjälpa hela familjen, konstaterar mamma Beatrice.”

Grace med sin mamma Beatrice
Foto: Helen Goldon/IKON

Stöd kampen för varje människas rätt till ett värdigt liv – ge en gåva idag!

Swisha valfritt belopp till 9001223

Julkampanjen

Vi kan aldrig acceptera att flickor föds in i förtryck och orättvisor – bara för att de är flickor. Att fattigdom och normer gör att flickor får sämre möjligheter till utbildning, sjukvård eller försörjning. Att de utsätts för sexuellt våld eller könsstympning. Eller att flickor får äta sist och minst.

Det är en ständig kamp om liv och död, som vi måste ta tillsammans. I årets julkampanj har vi den stora möjligheten att tillsammans kämpa för att ingen flicka ska hotas, utnyttjas eller kränkas. För varje barn är skapad till Guds avbild och har samma värde – oavsett kön.

I Svenska kyrkans julkampanj, som pågår från första advent 2018 till trettondedag jul 2019, samlar vi in pengar till Svenska kyrkans internationella arbete - för varje människas lika värde och makt över sitt eget liv.

Foto: Helen Goldon/IKON

KYRKOGÅRDARNA

- Fryksände
- Lekvattnet
- Vitsand
- Östmark

Pastoratets kyrkogårdar innehåller traditionella gravplatser med gravkvarter, minneslundar samt askgravlundar.

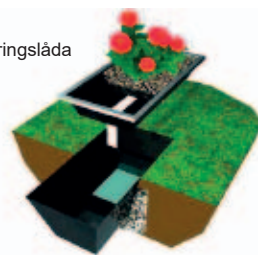

Vill ni beställa skötselservice till era graver eller utöka er befintliga beställning inför 2019? Vänligen kontakta kyrkogårdsförvaltningen på tel. 0560-272 07, 272 25

- Gravskötsel, plantering
- Stentvätt
- Snittblommor
- Vinterdekorationer
- Ljuständning på gravar

Emperi Planteringslåda

Kyrkogårdsförvaltningen informerar

Arbetet på kyrkogårdarna

Text och foto: Lars Olsson

Vår

Vårarbetet börjar med städning efter vintern, där grus, sand, grenar, gravljus, granris m.m. forslas bort. Sättningar i mark fylls igen, gräsytor anläggs, lövröster samlas upp, beskärning av träd och buskar sker, planteringslådor grävs ner vid gravplatserna.

Alla som köper tjänsten *gravskötsel och plantering* av kyrkogårdsförvaltningen får under avtalstiden en planteringslåda med vattenmagasin nedgrävd vid gravplatsen. Planteringslådorna (ca. 2400 i pastoratet) plockas in under våren för tömning. Vi plockar in dem för att kunna plantera sommarblommorna på ett rationellt och arbetsmiljömässigt bra sätt. Planteringslådorna är borta från gravplatserna några dagar när vi gör detta arbete. Finner vi några blommor t.ex. morsdagsrosor som är planterade av gravinnehavarna, planterar vi om de blommorna i lådorna direkt. Vårblommor t.ex. penseér läggs vid våra depåer vid förvaltningen.

Sommar

Sommararbetet kännetecknas av att vi påbörjar planteringar i dessa planteringslådor. Vi brukar dock vänta in de så kallade "järnnätterna", nätter i början av juni månad då minusgrader brukar infinna sig. Arbetet med blomplanteringen brukar ta ca. två veckor att utföra. Parallellt sker andra arbeten såsom gräskötsel, häckklippning, ogrärensning, gravgrävning m.m.

Bevattningsmed spridare sker inte i den omfattning som tidigare, detta med anledning av att de gravrätter förvaltningen sköter har vattenmagasin som fylls på ungefär var fjortonde dag.

Det kan tyckas märkligt att vi inte bevattnar med spridare när det varit torrt och varmt länge men blommorna som planteras i våra lådor håller sig mycket finare och starkare utan bevattningsöverskott då de istället får sitt vatten underifrån från vattenmagasinet. Gräsytor bevattnas som regel endast vid nyetablering.

Höst

Höstarbetet börjar någon gång i slutet av september då löven börjar falla. Arbetet med lövupptagning brukar hålla på till slutet av oktober, början av november. Nu plockas bänkar, redskap och pumpar m.m. in till förvaring över vintern.

Arbetet med beställningar av växter för nästkommande år påbörjas. I november reduceras arbetsstyrkan då våra säsongsanställda slutar för säsongen.

Vinter

Vinterarbetet påbörjas i november då vi servar vår maskinpark och annat materiel. Snö- och halkbekämpning upptar stor del av arbetstiden. Gravgrävning vintertid tar extra tid, då vi måste tina frusen mark innan vi har möjlighet att gräva.

Under vinterhalvåret tecknas de flesta nya skötselavtal samt att fakturor skickas ut till gravinnehavarna.

Plantering vid våra planteringsbord

*”Hösten har börjat sitt intrång
och vi säger farväl till en minst
sagt spännande sommarperiod.
Alla pratar vi om sommaren
2018 som den varmaste i
mannaminne”*

Årstiden är här då vi börjar tända gravljus, lyktor m.m. Använd inte gravlyktor som är gjorda av glas, detta med anledning av risk för skärskador. Risk för skärskador är uppenbar för oss som jobbar på kyrkogården men även för er som smyckar gravar. Tänk också på att inte ställa gravljus, marschaller eller metallföremål direkt på gravstenen då den riskerar skador få synliga skador.

Leverans av sommarblommor

Orgel- invigning

Så var den då färdigställd, läktarorgeln i Fryksände kyrka. Processen har tagit flera år, från de första sakkunnigas utlåtanden, inventering, projekt, upphandling och själva byggnadsprocessen. I våras kunde vi börja ta orgeln i drift igen, parallellt med de sista arbetena som orgelbyggarna skulle utföra.

Text: Katharina Hieke Foto: Elisabeth Johnsson

I midsommarnatten förtrollades vi av orgelvirtuosen Gunnar Idenstams dans på tangenterna (och pedalerna), och församlingens organist Katharina har sedan delavsyningen i april framfört repertoar från olika epoker och genrer under gudstjänster, musikgudstjänster och lunchkonserter.

I slutet på augusti, när högsommarvärmen hade släppt sitt grepp, har orgelbyggarna Leif Ericsson och Hans-Petter Schröder kunnat slutföra arbetena och gjort en del justeringar, innan höstterminen startades med en "Orgelfest" den 26 augusti. Då hade församlingens externa sakkunniga dr Wolfgang Reisinger från Wien kunnat konstatera att orgelbygget nu är avslutat och dessutom mycket lyckat. Under en festhögmässa har kyrkans båda orglar spelats. Peter Styrman bidrog med vackert flöjtspel, Katharina Hieke beledsagade sången från kororgeln och Wolfgang Reisinger, som är specialiserad på orgelimprovisation, har ackompanjerat psalmsången, och i sitt postludium improviserat både över högmässans slutpsalm *Brist ut min själ, i lovsångsljud* och över *Fryksände kyrkmarsch*.

Efter kyrkkaffet var det dags för en familjekonsert med orgelvisning. Förväntansfulla vuxna och barn hade tagit plats på orgelläktaren och Katharina Hieke demonstrerade orgelns olika klangliga möjligheter. Hon spelade både barnvisor, musik av Bach, *Hedwigs sång* ur Harry Potter-filmerna och *Säkkijärven polka*. Församlingens orgelelev Oisín Högfeldt

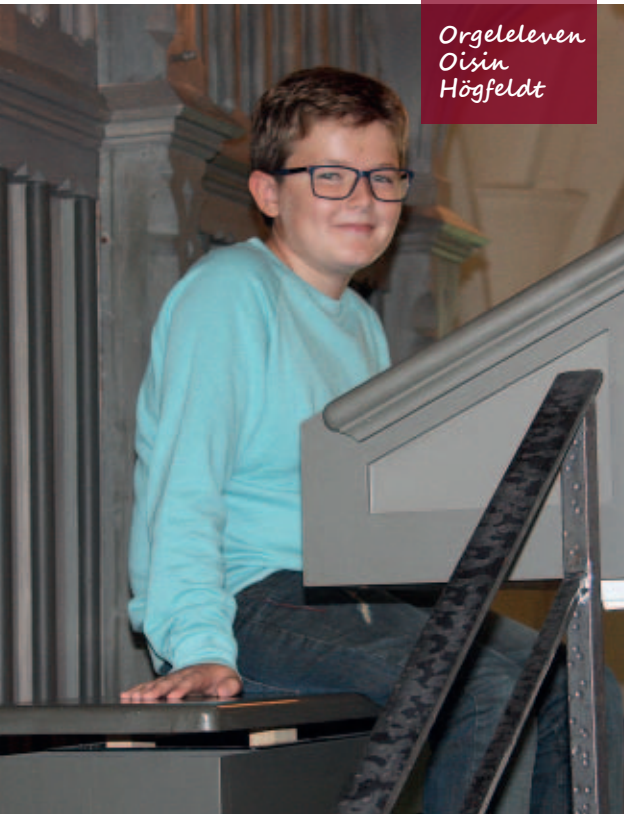
bidrog med två stycken, *Vallvisa* och *Little Playmates*. Flera nyfikna barn fick möjlighet att testa orgeln själv.

Dagen avrundades med en orgelafton där vår gäst Wolfgang Reisinger och pastoratets organist Katharina Hieke turades om vid spelbordet, och även Wolfgangs hustru Ksenia bidrog med sin vackra sångröst. Konserten innehöll musik av Bach, Mozart och flera romantiska och senromantiska tonsättare, (vars klangvärld just vår orgel kan återge extra bra) mer kända som César Franck och Gabriel Rheinberger, och mer sällan spelade som Henri Nibelle, Jeanne Demessieux och Maurice Duruflé.

En av anledningarna till orgelprojektet var att orgeln skulle kunna möta församlingens behov i många år framöver. Det behövs fylligt ackompanjemang till psalmsången, flexibilitet och vackra svaga stämmor för samarbetet med olika solister och sångare, olika klanger för konsertant spel med stor genbredd, inte minst en inspirerande klanger, en god arbetsmiljö och moderna spelhjälpmedel för organisten.

Inspiration är viktig inte bara för redan utbildade organister utan även för morgondagens kyrkomusiker. Under en hel lördag i september har därför flera orgelelever från Norra Värmlands kontrakt utforskat orglarnas möjligheter.

Gästlärare Robert Öhman från Oskarshamn undervisade och inspirerade barnen till lekfulla improvisationer. Dagen avslutades med en liten konsert.

*Orgeleleven
Oisin
Högfeldt*

Församlingen har nu fått ett förnämligt instrument som under lång tid framöver kommer kunna beledsaga församlingens liv, i högtid och sorg, med klassisk orgelmusik och andra genrer. Orgeln förenar ett gediget hantverk med högsta musikaliska kvalité, och erbjuder samtidigt mycket bra ergonomi och har moderna spelhjälpmedel och en inbyggd dator. Den kommer vara till stor glädje för församlingen och samtidigt göra Fryksände kyrka attraktiv för både gästorganister och framtida tjänsteinnehavare.

Undertecknad ansluter sig till besiktningens mans önskan - "Må den nyresaurerade orgeln klinga till Guds ära i både gudstjänst och konsert".

Med följande ord bad vi i förbönen under festhögmässan den 26 augusti:

Helige Fader, du och din Son och den Helige Ande är värd allt lov och pris. Vi tackar dig att vi får ta vår nyrenoverade orgel i bruk just för att skänka dig vår lovsång och upphöja ditt namn. Välsigna dem som skall sjunga till dess klang, välsigna dem som skall spela på dess tangenter, välsigna oss alla som genom musiken får komma dig något lite närmare. Dig vår Herre och Gud, allhärskare och konung vare lov, pris och ära.

*Vid orgeln
Wolfgang
Reisinger*

Kring den ensamma lågan
ett sköte av varmt ljus
i det mjuka mörkret.
Dag Hammarskjöld

Ensamhet

Text: Else-Britt Kjellqvist Foto: Birgitta Brorson

Som sjuttonårig skrev jag den 22 september 1961 i dagboken:
I måndags dog Dag Hammarskjöld. Han störtade. Man blev nästan
förlamad. Denne man har jag trott på, och hoppats på, för freden.

I *Vägmärken* som gavs ut efter hans död frågar sig Hammarskjöld om inte ensamheten övervinns först genom döden och om den inte blir svårare ju närmare vi kommer denna.

Boken som väckte stor uppståndelse har också gett ringar på vattnet i form av mängder med fördjupade läsningar som i *Ringar efter orden* där femton röster kommer till tals och där ensamhet är ett återkommande tema. Redaktören Kaj Falkman finner att den löper genom Hammarskjölds anteckningar ifrån de första åren 1925 - 1930 fram till det sista 1961, då hans plan i september störtade.

Som ung uttryckte Dag Hammarskjöld äckel över allt pladder och sladder i sällskapslivet vilket han fann förnedrade den levande verkligheten. Inte ens vänskapen upphävde ensamheten men lindrade den: "Vänskapen kräver inga ord – den är en ensamhet befriad från ensamhetens ångest."

I och med kallelsen 1953 att bli generalsekreterare i Förenta Nationerna fick Hammarskjölds liv mening. Uppdraget förvissade honom enligt Falkman om att han inte var ensam utan hade blivit ett Guds redskap. Men det fanns också stunder då han glömde sin kallelse och inte alls kände sig som i Guds hand.

Hammarskjöld skulle visa sig vara en kristen mystiker vilket i hög grad bidrog till alla okunniga och vulgära kommentarer från mer eller mindre framstående intellektuella i Sverige efter att *Vägmärken*, hans "vitbok" om hans förhandlingar med Gud, hade kommit ut. Utom för några få förtrogna hade han aldrig talat om sin personliga tro.

Däremot uttalade sig Hammarskjöld 1954, i Edward R Murrows radioprogram med rubriken Detta tror jag på, om de medeltida mystikerna. Han visste med sig "att deras upptäckter om det inre livets och handlandets lagar inte förlorat sin väsentlighet." Och de trosföreställningar han vuxit upp med hade han inte kunnat tillägna sig förrän han insåg innebörden av vad Johannes av Korset säger om tron, att den är "Guds förening med själen" – en verklighet som för honom ligger så djupt att vi med logikens verktyg inte kan analysera den.

Hammarskjöld hade funnit att han kunde omfatta den kristna mystikens övertygelser utan att kompromissa med de krav på intellektuell ärlighet som är själva nyckeln till mognad. Insikten, som de stora medeltida mystikerna gett honom, gör att det blir möjligt för människan att leva ett liv i aktiv samhällstjänst, i harmoni med sig själv och i andlig gemenskap.

Hösten 1956 inträffar en avgörande händelse i Hammar-skjölds liv. På en konstutställning i New York mötte han skulptören Barbara Hepworth. Dagligen hade han vid sitt skrivbord inspirerats av hennes skulptur Single Form som stod vid poolen utanför hans fönster. Två av hennes skulpturer finns också på Backåkra, nu museum men då Hammar-skjölds hem i Sverige.

I Hammar-skjölds och Hepworths femåriga vänskap för- enades en likartad konstuppfattning med gemensamma mo- raliska ideal. Falkman skriver att deras brevväxling visar att Hammar-skjöld när han mött en människa med samma estetis- ka och etiska krav, i konsten såväl som livet, vågade visa sin passion. I sitt sista brev, sex dagar innan den ödesdigra flyg- ningen, skriver han till henne att han nu levt med skulpturen och alla dess ljusskiftningar och att detta är slutsatsen:

Det är en stark och krävande följeslagare, men samtidigt en med djup stillhet och tidlöst perspektiv i inre rymd. Ni kanske reagerar mot ordet krävande, men ett stort konstverk sätter sitt eget mått på integritet och förbliver en oupphörlig påminnelse om vad som måste uppnås i allt.

I sitt arbetsrum i FN-skrapan kunde Hammar-skjöld också glädjas åt en apa, rimligen en markatta enligt brorsonen Knut Hammar-skjöld. Apan var grön och hette Greenback. Av föl- jande dikt att döma, som han skrev en månad före sin död, identifierade sig Hammar-skjöld med Greenpack:

*Långt från den smattrande flocken,
från det gröna dunklet under trädkronorna
och grenarna över djungelstigen
där leopardernas ögon
glimmade i natten,
ensam,
i det vitrappade rummet
med trappträcket och det hängande repet,
satt han på fönsterbrädan
och såg snön falla
och bilarna rusa förbi
med sina eldögon.*

*Ingen såg
när han en dag hoppade efter repets lian,
snärjde in sig och kvävdes
med bröstet sammansnört.*

*Ingen såg –
och vem hade någonsin förstått
hans ansatser till glädje,
hans ögonblick av förtroende,
hans ständiga oro
i längtan efter något
han blott dunkelt mindes?
Och dock höll vi alla av honom
och vi saknade honom
länge.*

Peter Nynäs, professor i teologi, föreslår att boken läses på det sätt som Dag Hammar-skjöld själv anger, som ett samtal både med sig själv och med Gud. Även Nynäs lyfter fram känslan av ensamhet och utanförskap som fyller anteckningarna.

Med tiden blev Hammar-skjöld allt öppnare och intressera- de sig för Martin Bubers dialogfilosofi med dess närvaro och bekräftelse som grundläggande dimensioner av det mänskli- ga. Men också Albert Schweitzer hade varit en inspiratör vars centrala tankegångar var kallelse och tjänande.

I *Vägmärken* går utvecklingen alltmot mot ett poetiskt ut- tryck och i ett tal karakteriserar Hammar-skjöld diktens form som en försvarare och tjänare av ”kontakten mellan män- niskor.” Nynäs slutsats blir att boken speglar hur Hammar- skjölds inre kamp och religiösa utveckling handlade om att det är utifrån det inre sårbara självet som det verkliga och äkta kan erfaras.

Hammar-skjölds kvarlämnade texter, vilka enligt hans öns- kemål gavs ut postumt, genomsyras av en etisk grundhållning av absolut respekt för människovärdet. Något som i vår tid är synnerligen hotat. Att älska är att respektera en människa för det hon är, inte för vad hon har eller gör.

Else-Britt Kjellqvist,
poet, författare och
psykoanalytiker.

KONFIRMATION I FRYKSÄNDE KYRKA 5 MAJ 2018

ÖVRE RADEN: Anton Strandberg, Kevin Olsson, William Andersson, Adam Norman, Rikard Throgen-Hedin, Jim Eriksson, Johannes Bonander, Isak Åkerlund, Colin Ram MELLESTA RADEN: Susanna Areschoug, Rose-Marie Stenmark, Alex Holmberg, Linnéa Gertling, Emma Axelsson, Hannah Håkansson, Ingela Älvskog, Edvin Karlenäs, Liam Berg, Adrian Mauritz, Xander Halstensson, Hans Öberg, Henry Sjölund NEDRE RADEN: Albin Einarsson, Albin Norbäck Nilsson, Nellie Linder, Felicia Saeves, Lovina Einarsson, Tilde Ek, Elin Bengtsson, Edvin Hallström, Victor Larsson

KONFIRMATION I FRYKSÄNDE KYRKA 10 MAJ 2018

ÖVRE RADEN: Susanna Areschoug, Katarina Wolf, Malin Jakobsson, Thea Gerke, Elina Jansson, Anne-Mor Markberg, Ida Andersson, Eva Bonander, Anders Halvarsson NEDRE RADEN: Nicole Persson, Felicia Back, Julia Stjernberg, Ellen Ejdervall, Sofia Mossberg

Foto: Yderstigs bild, Torsby

KONFIRMATION I ÖSTMARKS KYRKA PINGSTAFTON 2018

ÖVRE RADEN: Eva Bonander, Lukas Persson, Emil Karlsson, Johan Bonander, Leon Bergqvist, Cristoffer Jonsson,
Susanna Areschoug NEDRE RADEN: Alva Sundén, Moa Ekelund, Isak Reiersen, Emil Persson

1958 och 1968 ÅRS KONFIRMANDER I LEKVATTNET 2018

ÖVRE RADEN: Inga-Lill Johansen, Tommy Olsson, Ingela Älvskog, Bernt Persson, Kjell-Åke Eriksson
NEDRE RADEN: Gun Andersson, Siv Persson, Carina Jansson

1958 ÅRS KONFIRMANDER I FRYKSÄNDE 2018

ÖVRE RADEN: Annika Nygren, Jan Erik Eriksson, Elis Eriksson, Rolf Jonsson, Johan Bonander, Bernt Gunnarsson, Per Olof Bengtsson, Anders Berggren, Mona Sikström NEDRE RADEN: Birgitta Viklund, Kristina Dalberg, Anita Sandberg, Marianne Nilsson, Gerd Nilsson, Alvi Nilsson, Britt-Marie Blom

1968 ÅRS KONFIRMANDER I FRYKSÄNDE 2018

ÖVRE RADEN: Per-Arne Olausson, Gunnar Andersson, Bengt Jonsson, Anders Karlsson, Peder Nilsson, Sven Erik Lindberg, Sune Eriksson, Johan Bonander, Ingvar Nordlund, Roger Eriksson, Lennart Gund, Lennart Höglund, Sten Eriksson, Per-Arne Persson, Lars Viklund, Bengt Berglund, Kjell Åke Önnberg MELLESTA RADEN: Benny Bergman, Annika Buvik, John Nilsson, Birgitta Jansson, Anneli Palmberg, Jan Henriksson, Gunilla Henriksson, Christina Johansson, Börje Jansson, Inga-Lill Mellebråten, Lena Rydberg, Ann-Katrin Kvarnlöv, Eva Andersson, Anita Eriksson, Birgitta Jönsson, Peter Kvarnlöv, Anders Lindén, Torbjörn Lundell NEDRE RADEN: Lili Gillstedt-Mlinarec, Bengt Jonsson, Margareta Karlsson, Lena Wadman, Elisabeth Udenius-Magnusson, Irene Olofsson-Frödén, Gunilla Önnberg, Mona Bernertorp Aurén, Birgitta Falkelöv, Kerstin Olsson, Birgitta Karlsson, Elvy Persson, Sven-Olov Sahlström, Lena Gustafsson

Foto: Yderstigs bild, Torsby

1938 ÅRS KONFIRMANDER I ÖSTMARK 2018

Kerstin Dernefors, Ingela Älvskog, Bengt Arvidsson, Sonja Moberg

1948 ÅRS KONFIRMANDER I ÖSTMARK 2018

Alice Nilsson, Edit Nilsson, Ingela Älvskog, Ulla Brita Jonsson, Anna-Lisa Lövenhamn, Inga-Greta Eriksson,

1958 ÅRS KONFIRMANDER I ÖSTMARK 2018

ÖVRE RADEN: Gerd Nykvist, Börje Larsson, Tage Nilsson, Ingela Älvskog, Håkan Johansson, Göte Johansson, Gunder Ottosson
NEDRE RADEN: Ingegerd Bergqvist, Inga-Lill Gustafsson, Anita Dahlgren, Elsie Gertling

1968 ÅRS KONFIRMANDER I ÖSTMARK 2018

ÖVRE RADEN: Sune Eriksson, Jonny Augustsson, Lars-Erik Eriksson, Kurt Ove Ek, Ingela Älvskog, Leif Karlsson, Conny Näslund, Torbjörn Andrée, Göran Ernsund
NEDRE RADEN: Kerstin Mühlbach, Ann-Louise Moberg, Margareta Åsberg, Katarina Nordqvist, Anette Nilsson, Karin Axelsson, Margareta Folkesdotter

Foto: Yderstigs bild, Torsby

1958 ÅRS KONFIRMANDER I VITSAND 2018

ÖVRE RADEN: Gunnar Rattfält, Sten Olsson, Katarina Wolf, Toni Jansson, Stellan Måwe

NEDRE RADEN: Margareta Sätterlund, Gunnel Andersson, Berit Johansson

1968 ÅRS KONFIRMANDER I VITSAND 2018

ÖVRE RADEN: Göran Mattsson, Bengt Törnevik, Katarina Wolf, Lars Göran Johansson

NEDRE RADEN: Anita Broberg, Jan Erik Eriksson, Eva-Lena Hedegren

Vi har haft konfirmandjubileum i våra kyrkor i höst

Text och foto: Ingela Älvskog

I Östmark var det extra stort pådrag då vi firade både 50-, 60-, 70- och 80-årsjubileum.

Med anledning av det hade vår musiker Anders Halvarsson tagit fram populära låtar från de olika decennierna som vi präster sjöng för jubilarerna.

Vi startade givetvis med mässa i kyrkorna för att sedan fotograferas och äta smörgåstårter i Östmarks och Lekvattnets församlingshem samt på Brockenstrand.

Vi som var med vet att stämningen var hög på alla ställen. Det berättades historier, gamla minnen och skratten var många.

Allt detta vore inte genomförbart utan Helena och Hans Lindberg som år efter år lägger ner stor tid och kraft på att söka upp namn och adresser. Stort tack!

Utan Helena och Hans stod vi oss slätt - genom deras idoga detektivarbete hittar vi adresser till alla jubilarer, en stor eloge och hatt av för dem! Johan Bonander

Julens gudstjänster

FRYKSÄNDE

Söndag 2 december *1 i advent*

kl. 11.00 HÖGMÄSSA

Fryksände kyrkokör, Katarina Wolf,
Urban Karlsson

Söndag 9 december *2 i advent*

kl. 11.00 LUCIAGUDSTJÄNST

för SMÅ & stora
Fryksändes körbarn i alla åldrar
Hans Öberg, Mia Stenmark, Anders
Halvarsson, Yvonne Johansson,
Inga-Lill Johansson

Tisdag 11 december

kl. 12.12 LUNCHMUSIK i kyrkan

Daniel Johansson

kl. 12.30 SOPPLUNCH i församlingshemmet

Onsdag 12 december

kl. 08.15 MORGONMÄSSA i Siris kapell

Katarina Wolf, Mia Stenmark,
Anders Halvarsson

kl. 18.00 LUCIAGUDSTJÄNST

med konfirmander. Hans Öberg,
Mia Stenmark, Anders Halvarsson

Torsdag 13 december

kl. 19.00 LUCIAGUDSTJÄNST

med Kulturskolan. Katarina Wolf

Söndag 16 december *3 i advent*

kl. 11.00 HÖGMÄSSA

Katarina Wolf

kl. 18.00 GLÖGGMINGEL

Julstämning med Conny Nordvall
som sjunger och spelar,
Ingela Älvskog

LEKVATTNET

Söndag 2 december *1 i advent*

kl. 15.00 MÄSSA

Ingela Älvskog, Urban Karlsson

Söndag 9 december *2 i advent*

kl. 17.00 LUCIAGUDSTJÄNST

för SMÅ & stora
Östmarks junior & miniörkör,
Hans Öberg, Mia Stenmark,
Anders Halvarsson

VITSAND

Söndag 2 december *1 i advent*

kl. 15.00 MÄSSA

Gospelkören o tonträffen, Katarina Wolf,
Mia Stenmark, Anders Halvarsson

Söndag 9 december *2 i advent*

kl. 14.00 LUCIAGUDSTJÄNST

för SMÅ & stora
Vitsands junior & miniörkör
Hans Öberg, Mia Stenmark,
Anders Halvarsson

Lördag 15 december

kl. 18.00 HELGSMÅLSBÖN

Ingela Älvskog

ÖSTMARK

Söndag 2 december *1 i advent*

kl. 11.00 MÄSSA

Ingela Älvskog, Mia Stenmark,
Anders Halvarsson

Söndag 16 december *3 i advent*

kl. 15.00 JULSPEL med pastoratets

junior & miniörkör. Terminsavslutning
för alla barnverksamheter. Hans Öberg,
Mia Stenmark, Anders Halvarsson

Med reservation för ändringar

Kondoleanser

- Fryksände blomsterfond
- Svenska kyrkans internationella arbete
Besök oss på pastorsexpeditionen alt. vår hemsida; www.svenskakyrkan.se/fryksande, eller ring in din kondoleans till 0560-272 00 (må-ti 10-12, on-to 10-12, 13-15)
- Östmarks blomsterfond
Maj-Lis Haglund 0560-210 09
- Vitsands blomsterfond
Arnold Mattsson 0560-423 09, 310 75
- Lekvattnets blomsterfond
Anders Nilsson 0560-500 28, 070-670 97 20

Välkommen till minnesgudstjänst

ALLA HELGONS DAG

Lördagen den 3 november

då er anhöriges namn läses upp

Fryksände kyrka kl. 17.00

Katarina Wolf, Katharina Hieke

Fryksände kyrkokör

Lekvattnets kyrka kl. 17.00

Ingela Älvskog, Anders Halvarsson

Östmarks kyrka kl. 19.30

Katarina Wolf, Anders Halvarsson, Mia Stenmark

Vitsands kyrka kl. 19.30

Ingela Älvskog, Katharina Hieke

GLÖGG-MINGEL

*Julstämning
med Conny Nordvall*

**Fryksände kyrka
Sönd. 16 dec. kl. 18.00**

**Präst: Ingela Älvskog
Vi bjuder på glögg och pepparkakor
Välkomna!**

DOP/VIGSEL

Kom ihåg att boka era dop i god tid,
för att få den tid ni önskar.
Ring exp. 0560-272 00 månd.-torsd.

Hos kyrkogårds- förvaltningen kan man hämta foldern "OM BEGRAVNING"

I foldern finns även formuläret
"Mina önskemål". Ett enkelt
sätt att skriva ned sina önskemål
och på så sätt underlätta val och
beslut för de anhöriga.

Foldern finns även på vår hemsida i PDF-format
www.svenskakyrkan.se/fryksande/begravning

Hänt i Vitsand

Text och foto: Ingela Älvskog

Torsdag 30 september hade vi födelsedagsfest i Vitsands församling. Vi var ca 25 personer som samlades till en trevlig stund på Brockenstrand där vi drack kaffe, åt kakor och tårta.

Erik Strandberg och Roland Nilsson spelade härlig musik och Maigoth Eriksson underhöll oss med roliga historier. Vi sjöng för födelsedagsbarnen och delade ut en varsin blomma till den äldsta kvinnan och den äldste mannen.

Lördag 22 september firade vi helgsmål i Vitsands kyrka.

Alice Johansson bjöd oss på tre vackra sånger och floristen Magdalena Glimstrand visade oss hur vi kunde göra egna buketter och höstdekorationer. Magdalenas dekorationer, lotades ut till de som kommit till kyrkan denna trevliga kväll.

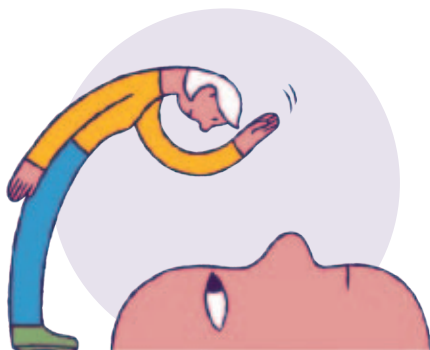

Första hjälpen vid sorg

Konkreta tips som gör det lite lättare att finnas där för någon som sörjer.

Sorg kan inte botas, men genom att dela den kan sorgen göras mer uthärdlig. Tipsen på den här affischen är baserade på Svenska kyrkans långa erfarenhet av att möta och stötta människor i sorg och är bara några av de många saker vi som medmänniskor kan göra för den som sörjer. Underskatta inte det lilla, även en liten insats kan få stor betydelse. Vill du ha mer stöd eller någon att prata med är du välkommen till din församling. Du hittar kontaktuppgifter och fler konkreta tips på svenskakyrkan.se/forstahjelpenvidsorg

Ta ansvar för kontakten

Viktigast av allt är kanske att vi inte lägger ansvaret för kontakten på den sörjande. Vi kan undvika att säga "Ring mig om det är något, jag finns här" eftersom risken är stor att den sörjande inte orkar vara den som hör av sig. Då är det bättre om vi säger "Jag ringer dig på tisdag igen, svara om du orkar". Ibland får vi inget svar och det är helt okej, den sörjande orkar inte alltid svara, men då kan vi ringa tillbaka, igen och igen.

Bryt tystnaden

Många känner att det är svårt att höra av sig till en medmänniska som sörjer. Vad ska jag säga? Tänk om det bara blir tyst eller om personen börjar gråta? Men det viktiga är inte vad vi säger utan att vi bryter tystnaden. Och ibland är ett sms en bättre lösning än ett telefonsamtal eftersom det kan vara lättare att både skicka och svara på.

Ge utrymme

Ofta är det många som sörjer en människa samtidigt, där alla har haft sin egen relation och historia med den som dött. Det är viktigt att vi låter den närmast sörjande vara i fokus och undviker att ta över med våra egna minnen och känslor. Vi måste komma ihåg att låta den sörjandes känslor, oavsett vilka de är, vara de som gäller. Våra tankar och berättelser är såklart också viktiga – men inte viktigast.

Ta initiativ

Det är bra om vi som stöttar kan vara den som föreslår en helt vardaglig aktivitet. Bjud på fika, kolla på en film eller ta en promenad i all sin enkelhet. Många som sörjer längtar efter en paus i sorgen och lite vanligt liv. Tänk på att den vi bjuder in kanske tackar nej och att det är helt okej, det viktiga är att vi frågar – och att vi vågar fråga igen.

Visa närvaro

Många av oss är rädda för att tränga sig på och det slutar ofta med att vi inte hör av oss alls. Kanske tänker vi att den sörjande behöver vara ifred eller att man ska vänta lite med att höra av sig tills "det värsta gått över". Det är viktigt att vi tydligt visar att vi finns där så att den sörjande inte känner sig isolerad, utanför eller ignorerad.

Ha tålamod

Varje sörjande har sin egen sorgeprocess, vilket vi behöver ha förståelse för och tålamod med. Det kan finnas en risk att vi försöker trösta bort sorgen eller visar frustration över att den håller i sig. Sorg har inget bäst-före-datum och det finns ingen normal eller onormalt lång tid som det tar att sörja. Vissa saker behöver helt enkelt berättas om och om igen, så låt din medmänniska älja det som har hänt, det kan vara en viktig del i att förstå och bearbeta sorgen.

Döpta**FRYKSÄNDE**

26/5 Agnes Eliasson
10/6 Minelle Nordlund
16/6 Selma Hellström Jernberg
7/7 Hillevi Lindblad
7/7 Vidar Forslund
21/7 Milton Engström
28/7 Dennis Nilsson
5/8 Hjalmar Ivarsson
11/8 Penny Olsson
11/8 Emelina Engelstad
12/8 Ella Henriksson
1/9 Alice Ivarsson
15/9 Livia Engström
16/9 Clara Settergren
23/9 Stella Rattfeldt
29/9 Winston Mattsson Rahm
29/9 Alice Tillberg
29/9 Leah Westh
29/9 John Thorén
7/10 Maja Lindqvist
13/10 Hannes Nygren
13/10 Penny Bergström

LEKVATTNET

8/9 Alva Johansson

VITSAND

14/10 Otto Viklund

ÖSTMARK

26/5 Leah Sundqvist
17/6 Harry Eriksson
9/9 Felicia Embretsen

Vigda**FRYKSÄNDE**

16/6 Carin Persson och Tomas Larsson
23/6 Ayse Kayhan och Jim Bareksten
7/7 Mona Karlsson och Lars Antonsson
14/7 Sara Ghassemloo och Simon Blixt
14/7 Signe Hens och Anton Berglund
28/7 Ninja Stafås och Linus Florén

ÖSTMARK

18/8 Caroline Persson och Daniel Sandin

Avlidna**FRYKSÄNDE**

5/1 Nils Westling 77 år
18/2 Siw Lindén 90 år
18/2 Bo Stefansson 77 år
28/4 Ivar Nilsson 89 år
28/4 Tommy Andersson 35 år
29/5 Jenny Persson 88 år
29/5 Margit Lind 92 år
3/6 Curth Åsberg 80 år
4/6 Yvonne Eliasson 61 år
21/6 Sven Nilsson 87 år
23/6 Irene Lund 69 år
27/6 Iris Kihlgren 94 år
2/7 Ingvar Karlsson 84 år
5/7 Carlos Hilmersson 69 år
7/7 Harry Jonsson 94 år
10/7 Arne Liljendal 82 år
16/7 Anna Ericsson 56 år
27/7 Owe Söderberg 83 år
5/8 Berit Larsson 80 år
6/8 Håkan Höglund 76 år
12/8 Gerd Liljemark 66 år
20/8 Heidrun Gerke 73 år
25/8 Åke Johansson 84 år
30/8 Sven Persson 101 år
6/9 Kerstin Bjuremo 74 år
7/9 Elsie Oscarsson 68 år
8/9 Lisa Johansson 93 år
12/9 Olof Back 94 år
15/9 Lars-Erik Holmvik 79 år
21/9 Linnéa Nilsson 90 år
2/10 Henrik Torstensson 85 år
6/10 Kurt Andersson 77 år
8/10 Ann-Margret Täppers 87 år

LEKVATTNET

17/6 Gerd Olsson 90 år
7/7 Bill Nordqvist 75 år
12/7 Ally Olausson 91 år
24/9 Gitte Ludvigsson 52 år

VITSAND

7/5 Bengt Ekåsen 88 år
5/6 Knut Olsson 92 år
18/8 Agnes Wästerberg 89 år
1/9 Lars-Åke Färemark 80 år
29/9 Sigvard Hedström 86 år
2/10 Elly Larsson 88 år

ÖSTMARK

15/6 Eskil Nilsson 77 år
6/8 Ingeborg Persson 87 år
10/8 Birgitta Hallstensson 74 år
13/8 Erik Eriksson 88 år
21/8 Astrid Larsson 94 år
28/8 Anna-Maria Sundelin 85 år
9/9 Ragnhild Persson 85 år
25/9 Kent Eriksson 63 år

PASTORSEXPEDITION

272 00

Anna-Lena Yderstig, kyrkoskrivare

Besöksadress: Kyrkogatan 26 Postadress: Box 52, 685 22 Torsby

E-post: fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.fryksandepastorat.se

Öppet: mån-tis 10-12, ons-tors 10-12, 13-15

KYRKOHERDE

Johan Bonander

272 01

Tjänstebostad, Östmarks prästgård

200 13

KOMMINISTRAR

Ingela Älvskog

073-022 69 54

Katarina Wolf

070-352 32 27

DIAKONER

Eva Bonander

070-375 41 44

Karin Lövestam-Öberg

070-671 39 61

Inger Hjalmarsson (vik)

070-375 41 87

FÖRSAMLINGSPEDAGOG

Hans Öberg

070-250 37 63

MUSIKER

Katharina Hieke, organist

070-280 91 88

Rose Marie Stenmark, kantor

070-200 01 56

Anders Halvarsson

070-280 74 26

INFORMATÖR

Birgitta Brorson

272 04

KYRKOFÖRVALTNING

Elisabeth Johnsson, kyrkokamrer

272 14

Marie Nilsson, kyrkokamrersassistent

272 03

KYRKOGRÅDSFÖRVALTNING

27225, 272 07

Lars Wikström, kyrkogårdschef

070-531 01 64

Lars Olsson, vice kyrkogårdschef

070-288 36 90

KYRKVAKTMÄSTARE

Lisbeth Kanth

070-691 81 64

Henry Sjölund

070-222 18 57

FRYKSÄNDE FÖRSAMLING

Anna-Karin Jönsson, församlingsvärdinna

272 15

Annamaj Carlsson, lokalvärdare

272 05

Marita Bergström

272 00

Blomsterfonden, pastorsexpeditionen

272 00

eller via hemsidan www.fryksandepastorat.se

LEKVATNETS FÖRSAMLING

Kyrkogårdsärendet kontakta Lars Olsson 070-288 36 90

Församlingshemmet 501 01

Blomsterfonden, Anders Nilsson 500 28, 070-670 97 20

VITSANDS FÖRSAMLING

Roland Nilsson, kyrkogårdens kontaktperson 070-304 57 36

Blomsterfonden, Arnold Mattsson 423 09, 310 75

ÖSTMARKS FÖRSAMLING

Stig Norman, kyrkogårdens kontaktperson 070-595 73 56

Församlingshemmet 200 59

Blomsterfonden, Maj-Lis Haglund 210 09

KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE

Fryksände pastorat, Rune Mattsson 132 82

FÖRSAMLINGSRÅDENS ORDFÖRANDE

Fryksände, Torbjörn Jansson 0560-423 58

Lekvatnet, Inga-Britt Keck Karlsson 520 50

Vitsand, Thore Jonsson 070-511 84 38

Östmark, Roger Ericsson 070-693 62 68

